

junaško odbijali vse sovražnikove napade. Ta bi se bil moral brez uspeha umakniti, ko ne bi bil Julijanov vojskovodja oblegovanim verjetno dokazal, da je cesar Constantius že umrl in da je torej brezvsešno vse bojevanje za stranko njegovo. Tedaj pa so Akvilejčani odprli svoja vrata, izročili Nigrina in še nekatere druge načelnike Julijanu, kateri jih je dal kaznovati s smrtjo, vsem drugim pa je blagodušno prizanesel in nesporazumljenje je bilo poravnano. Še le sedaj, ko se mu je bila podala tudi Akvileja, smatral je Julijan utrjeno svoje cesarstvo.

(Dalje prihodnjič.)



Popotni spomini.

Spisala Lujiza Pesjakova.

Čula sem, da milost vzprejme
Duša ta iz božjih rok,
Ki jej gledati On daje
Stvarstva čudoviti krog.

Srečno in pomiloščeno
Imenujte mene zdaj:
Zrla sem čudēs nebrojnih.
Gledala na zemlji — rāj!

I.

Odkrivala je podoba
Vzorno-krasnih se jezér,
Kjer mi je okó ustavljal,
Očaroval blesk stotér.

Najlepše poletno jutro se je smijalo zemlji, ko sem s preljubo mi tovarišico se peljala za rana z vlakom od Milana v Como. Prijazno se je razprostirala pred nama plodovita lombardska raván s svojimi trsnimi brajdami, ki se vijó od murve do murve, s svojimi razsežnimi koruznimi pólji in s čvrstimi travniki, v katere so napeljani nebrojni vodotóči. Monza je bila prva znamenitejša postaja in od tod se je odpirala Brianza s neštetimi svojimi vilami, Brianza, pokrájina, katere konce poljubljata Adda in Saveso in ki se zožuje v poluotok, ločèč komsko jezero od leškega jezera (Lago di Lecco).

Naglo sta minili dve uri do Coma, ki se vzdiguje med zelenimi gorami na južno-zapadnem konci jezera. Bolje še nego li kedaj prevzelo me je bilo ono nepopisno veselje, ki ga občutim vselej, kadar se pravi: pojdi po svetu! Saj je veljalo — oj, radosti! — seznaniti se z dolgo zaželenimi prirodnimi čudési. Stopivši v Comu iz železničnega vozá, hiteli sva nizdolu po hribci, kjer naji je takoj potisnil neki „condottore“ v svoj omnibus. Sédeva na zadnja prostorca, govorèč, da bi se pred

nama lehko igrala operetta: „Deset deklic in nijeden mož.“ Dospevši do luke, ukrcavale so se na parobrod „Unione“ različne mlade in stare deklice s svojimi kovčegi, košarami, psički, kletkami s ptiči i. t. d. Za našim omnibusom se je privažalo še mnogo drugih vóz, skôraj so bili na „Unione“ „uniti“ ljudje vseh narodov in jaz sem presrečna sama v sebi vzkliknila: na konskem jezeru sem! Parni stroj je zabrlíznil in odriniti smo že imeli od brega, ko prikorači na palubo elegantna dvojica. Gospá jako mlada, živahna in cvetoče lepa, gospod ne star, ampak bled in suh, vedno molčec in neprestano kašljaje. „Povero!“ sva si mislili, a „Poveretta!“ tudi, in morebiti še bolj ona. Toda utegnili nisva udajati se dolzemu premišljevanju in pomilovanju, kajti vse, kar sta priroda in umeteljnost razstavliali pred najinimi očmi, bilo je tako omamljivo, da nama drugo ni bilo mōči nego gledati in gledati.

Komsko jezero, kateremu je že Vergilij slavo pel, sluje za najlepše vseh jezer górenje Italije. Razvneta sem pritrdila obči sodbi, ali prenaglila sem se vender, kajti tekom najinega popotovanja sem zaradi te misli odpuščenja prosila nécega druga, še mnogo mnogo lepšega jezera. A vrnimo se h komskemu! Cisto zeleno mu zrcalo je obrobljeno blizu bregov z bogatimi nasélji, lepimi vilami, krasnimi vrti in vinógradi. Za njimi se širijo kostanjeve in orehove šume, ki se po svetlo-zelenih svojih drevesih živo odlikujejo od zamolkle boje sosednih óljčnih gozdov. Goré družeč se goram in vzdigujoč se do znamenite višave dovršujejo prekrasno sliko. Pravijo, da popotovanje po komskem jezeru je podobno ónemu po Rénu, a da bregovi komski v lepôti še presezajo rénske. Dozdevalo se je to tudi dragi mi spremļevalki, ki je ravno tačas stanovala na bregovih sloveče nemške reke. Razgovarjaže se o tem, snel je hipno neki gospod, ki je sedèl nama nasproti, slamnik raz glavo in uljudno naji pozdravljač je veselo vzkliknil: „Oj, dami govorita nemško; ali je drzno upati, da bi smel razveseljevati se njiju družbe?“ Tudi nama so bili tukaj po všeči znani glasovi in skôraj je bil gospod Emilij H. iz Erfurta — kakor sva čitali na poklonjeni vizitki — mlad, olikan in ljubezniv človek tretji v najini druščini.

Gorjé! kako svetlo je bilo jezero, kako lepo vse okoli njega, in kako se je temnilo gori na obnebji! Dospeli smo jedva do Tremezzine, ki jo nazivajo v rt Lombardije, ko so začele padati debele kaplje in sape vleči tako hladnó, da sva se s svojo prtljago in z gospodom iz Erfurta preselili v kajuto. Od Cadenabbije do Bellaggija — eldorada komskega jezera — vozili smo se zatorej, žal! v zaprtem prostoru.

Ko je v Bellaggiji parobrod priplúl do bregá, lil je dež, kar je mogel in navzliec pozornosti, s katero je skrbel za naji gospod Emilij H.,

seznanili sva se vender z mokrim elementom. Na pristajališči velika zadrega: gneča ljudij, pregled popotnih listov, plôha, strele in grménje. „Presto, presto Signori miei!“ kričali so condottori, vsak vabèč prišlece v svoj omnibus. In res je nastopilo vsestransko „presto,“ sililo je vsacega pod streho. A nama je vender bilo še čakati, kajti v „grand hôtel de Bellaggio“ sva bili priporočeni po svojem znanci, holandskem konzulu v Milanu, gospodu St . . . , ki je jeden delničarjev krasne te stavbe. Nekako nepotrpežljivi sva že bili, toda zdajci se je nizdolu pripeljal velik voz in v velikanskih pismenih se je bralo na njegovih stranicah „Grand Hôtel de Bellaggio“. Gospod Emilij H. je preskrbel, da sva midvè najprvi stopili v kočijo, za nama on in potem drugi, ali predno je bilo vse urejeno, potegnila sta konja in zadnja v voz stopajoča dva Angleža, katerima „il tempo rubato“ menda ni bilo navadno, ležala sta na tleh! Obče je bilo obžalovanje, a malo skritega smehá je menda vender bilo tudi vmes. No, zgodilo se njima ni nič hudega in slovesno in počasi sta se še gospoda uvrstila med druge popotnike.

Evo le grand hôtel de Bellaggio, ki nam je odprl blesteče svoje prostore! Nikdar nisem videla take gostilne. Vilin dvor, resnično! Poslopje, stoječe na majhni višavi, ima pet prizidij, v vsem nad tri sto elegantnih soban. Pri tleh je dvorana do dvorane v zabavo gostom. V jedni vse prirejeno za godbo, druga vabi k čitanju, razpolagajoč knjige in novine v najrazličnejših jezicih, v tretji je biljard in igralne mize, v četrtri so razstavljene podobe, stereoskopi i. t. d. Vsaka teh dvoran drží na verando, od koder se pride doli k jezeru po terásah, obrastenih z velikanskimi olejandri. Monsieur le directeur, ki je po vladarsko stal sredi tolpe strežajev pri uhodu, vzprejemal je najuljudneje svoje goste; nama se je posebno globoko priklonil, ko sem mu izročila pisemce „de part de monsieur le consul St . . .“ Mignil je elegantnemu stréžniku, ki naji je po marmornatih, v sredi z lepimi preprogami obloženih stopnicah, vêdel v prvo nadstropje. Skôraj sva stanovali v najmičnejšem majhnem salonu, kjer je bilo od vrha do tal vse róžnato, belo in pozlačeno. Oj, in razgled na jezero! Huda ura je ravno ostavila eldorado Bellaggio in „dobro došli“ v njem nama izrekalo celó solnce, ki je pretrgalo oblake. Zamuditi nama ni bilo hipa, uživati divno lepoto slovečega kraja in zatorej sva hiteli spet doli, skozi dvorane na verando in po terásah mimo olejandrov k jezeru ter v čolnič. „Vila Melzi!“ ukazala sem veslárju.

Predsednik nekdanji republiki italijanski, grof Melzi, poznejši vojvoda lodiški, zidal je na bregovji jezerskem to čaro-krasno stanovanje sredi najlepšega vrta. Najprej sva ogledali graščino. Prava zakladnica je vsaka sobana. Zidovi polni umotvorov „al fresco“, reliefov in doprsij

iz rok Canove, Pandianija i. t. d. Tudi Michelangelo, iztesan po Canovi, stojí med njimi. Ali mi je povédati, da sem se ga ustrašila? Kako li je mogoče, da je takšen genij, takšen ljubljenec Bogá bil — tako neznanega obraza? — Tudi levom Thorwaldsenovim sva se čudili, toda le površno, kajti vleklo naji je od mozajičnih tal graščine doli na dehteči vrt. Kako lepo je bilo tam, kako sva se radovali, da nama je bilo dano videti takšno krasoto! Ves svit južnega rastlinstva je sijal nama naproti. Hodili sva med čudovitimi magnolijami, katerih snežno-bele čaše omamljive vonjave izdihajo, med visocimi cedrami, kitajskimi smrekami, velikanskimi aloejami in kamelijinimi drevesi, na katerih se je izgubilo perje pod cvetjem. Ponosni lavor in cestoča mirta sta delala povsodi goščave. Prijazni graščinski vrtník nama je podaril magnolijina cveta in dve lavorjevi vejici odlomila sem si sama, živo spominajoč se pri tem početji — Preširna in necega druga slovenskega pesnika. V mislih sem poklonila mrtvemu in živemu pevcu njima pristupoči pozdrav, ki sem si ga usvojila v navzočnosti Danteja in Beatrice! — — Dolgo nisem mogla odtrgati pogledov od rajske-lepe te dvójice. Kako ljubo kaže Beatrica razvnetemu, za njo gredočemu pesniku pot proti nebesom! Plemenit je izraz obeh obličij, življenja polni sta njiju postavi. Stvaril ja je mojster Comolli. Prelepó je tudi kolosalno doprsje — delo Canove — kažóče Josipino Bauharnais, njo, katero je ljubil in katere nikdar pozabil ni Napoleon Véliko.

„Un temporale s'avvicina nuovamente,“ svaril naji je vrtník. Prestrašeni sva se predramili iz svoje vnetosti in videli, da se je res pod magnolijami, med tujinimi in cipresnimi goščavami jako mračilo in da je v vršičih ceder sumnivo šumelo. Nizdolu so zopet viseli oblaci, jezero gnalo z nova visoke valove. „Da capo“ za naji nastopilo je „presto“, ki se je izpremenilo skôraj v „prestissimo“; kajti začelo je grmeti in pol ure hoda sva še imeli do vilinega dvora. Nameravali sva peš iti nazaj in zatorej sva bili odpravili veslárja. Vedno je bilo bolj temnó, vedno huje je lil dež. In glej! pri izhodnih vrtnih vratih, kakor angelj, toda ne s plamenečim mečem, ampak z velicim dežníkom je stal — gospod Emilij H. iz Erfurta! Naproti je nama bil prišel, zvedevši, da sva se podali v vilo Melzi in iskal naji že po vsem vrtu. Preskrbel si je bil magnolijo in tiho vzdihujé poklonil jo moji spremljevalki. Kar se je dalo, hiteli smo proti Bellaggiju. Gospod Emilij H. je zagotavljal neprestano, kako se mu smiliva, kako žal mu je, da mu ni mogoče dati nama perotij, ki bi naji ponesle do rešilne luke!

Prisopihali smo napósled pod streho. Na suhem je bilo vrlo zanimivo gledati razburjeno jezero in boj podečih se oblakov. Ali treba

je bilo misliti na toaleto. Ob $\frac{1}{2}$ 7. uri smo obedovali v sijajno lepi „salle à manger, couvert à 5 francs“. Jako fino kosilo: morske ribe, rénski losos, divjina, neapolitansko sadje, sladoléd i. t. d. Pri desertu so točili, komur je bilo ljubo, Marsalla in Lacrimae Christi.

(Dalje prihodnjič.)



Narodne stvari.

VI.

Národná pesen.

Zapisana v celjski okolici.

Kdo bo dekle tebe troštav,
Ko te bodem jez zapustov? —
Troštale me bojo tičice,
Ki po luftu létajo.

Eno pukšo bodem kupô,
Vse te tičke bom postrelô,
De te ne bojo troštale
In moj'ga srca žalile.

Kdo bo dekle tebe troštav,
Ko te bodem jez zapustov? —
Troštale me bojo ribice,
Ki po vodi plavajo.

Eno mrežo bom si kupô,
Vse re ribce bom polovu,
De ne bojo več troštale
In moj'ga srca žalile.

Kdo bo dekle tebe troštav,
Ko te bodem jez zapustov? —
Troštala me bojo drevesa,
Ki po svetu rastejo.

'no sekiro si bom kupô,
Use drevje bom posekô,
De te ne bode več troštalo
In moj'ga srca žalilo.

Kdo bo dekle tebe troštav,
Ko te bodem jez zapustov? —
Troštala me bo Marija
S svojim sinam Jezusam.

Kdo bo dekle tebe troštav,
Ko te bodem jez zapustov? —
Troštale me bojo róžice,
Ki po zemlji cvetejo.

Eno koso si bom kupô,
Vse te rož'ce bom pokosu,
De te ne bojo več troštale
In moj'ga srca žalile.

Kdo bo dekle tebe troštav,
Ko te bodem jez zapustov? —
Troštale me bojo zvezdice,
Ki na nebu svetijo.

Prišli bojo tud' oblaki,
Vse te zvezde ti pokrili,
De te ne bojo več troštale
In moj'ga srca žalile.

Kdo bo dekle tebe troštav,
Ko te bodem jez zapustov? —
Troštala me bo zemljica,
Ker še bom po njej hodila.

V zemljo jamo bodem skopô,
Notar bodem te pokopô,
De te ne bo več troštala
In moj'ga srca žalila.



Popotni spomini.

Spisala Lujiza Pesjakova.

II.

Po obedu so se podali vsi gostje na verando, tudi midv  z go-
spodom Emilijem H., ki je vedno hvalil ter povzdigal eldorado
komski do nebes. Nepopisno prijetna je bila „siesta“, nepo-
pisno „il dolce far niente“ v pogledu  arobno-krasne prirode! Umirilo
se je bilo polagoma jezero, razvedrilo se neb . Videti njima ni bilo
ravno kon anega razpora. Soln na in  ista se je upodabljala zopet
nebna vi ava v najsvetlej em, najmirnej em zrcalu. Vender iz bede ih
sanj so me probudili prizori vrste i se pred mojimi o mi in vabe i mojo
pozornost. Vedno zanimivej i so mi bili igralci, dr avljanje vseh narodov.
 ula se je malo ne sama francoška govorica, po svetnem tem jeziku
razumevali so se vsi. Naj nari em s kratkimi, povr nimi  rtami, kar
se je kazalo mojim pogledom na ob ah komskega jezera. Novo raz-
laganje je starodavni historiji, ki se bode ponavljala, dokler se ne raz-
dru i svet.

Igrali e: veranda nagn  ena ljudij, sem ter tj  pri mizah po dva,
po trije ali  irje gospodje,  itajo i ali cigarete pu e i in malomarno
gledajo i za modrim dimom, ki se po lehkih megl icah izgublja v vzduhu.

Tik balustrade na gugajo em stolu slon  v prosti beli, toda z dra-
gocenimi  ipkami olep ani obleki, plavolasa krasna Angle inja, — „the
star of the season“ — kakor se mi je  e prej dozdevalo v dvorani.
Neprestano zr e v jezero. Mylord  estitljivi, dremlje poleg nje, in v spanji
mrmra  asih: „How do you — do — my dearling?“ Ali za soproga se „ble-
ste a zvezda“ ne zmeni, tiha in nema upira ves svit svoj v valove. Pri
sosedni mizici pozira prilet , majhen gospod „Daily News“ in v na-
r caj pritiska „Times“, ki ga pokrivajo  ez in  ez. Tri gospodi ne,
dolge, suhe, vrt  se okoli njega in ga pozivajo „papa“. Zibel teh otrok
je tekla v Ameriki. Njim se pridru i neki gentleman, oble en od glave
do pete v surovo svilo. Te b je je cel  tenki ov oj, ki mu veje od
surovo-svilnatega klobuka. Njegova govorica se menda ne ujema z ob o
to „surovostjo“, kajti Ameri anke se jej zel  radujejo in se gentlemanu
vedno pohvalno in sladko nasmhajo. V kotu tam na drugi str ni se
 ivahnno razgovarjata po nem ko dva profesorja iz Heidelberga in glasno
padajo imena Darwin, Haekel, Vogt. Star ,abbate's širokokrajinim klo-
bukom gre mimo njiju, poslu a in obstoj  resno z glav  maj . „Mon-
signore! Monsignore!“ vabita k sebi duhovnika dve sestri, ne lepi, ne

mladi, ali jako prijazni sta in duhovito znata zabavljati ljubemu bližnjemu. Prepričala sem se bila o tem pri kosilu in zvedela, da po zimi zvajata svojo — umetljnost v Parizu, po leti pa nabirata gradiva običajno na bregovih italijanskih ali švicarskih jezer. V dvoranah igrajo mično oblečeni otroci in kričé, lové se in smijo; vmes se čujejo glasovi grajajočih ali smijočih se mater in guvernant. Slepa miška ravno priteče na verando, glej, ulovila je surovo svilnatega! On jo vzdigne k višku in jej posname robec s čela, ali ona potegne gentlemanu svilnati njegov ovòj čez obličeje in vpije: „voilà le Colin-Maillard!“ Obeč smeh. Ne, Angležinja se ne smeje in mladi vitki Grk, naslonen na steber tam pri konci verande, tudi ne. Lep je. Po nenavadni lepoti podoben nekdanjim bogovom domovine svoje. Očarano počiva njegovo okó na albionski hčeri. A kaj to briga nje, plavolase krasotice, ki le strmí in strmí doli na jezero! — Naj bi se mladenič rajši oziral po nažni deklici, najkrasnejši roži hispanski, ki se časih prikaže na pragu dvorane in se potaplja v pogled mladega Grka. Toda hipno povesi zopet ognjeno okó in zbeži. Stara, sredi drugih gospij sedeča Donna jo gleda nemirno. Zdaj se doli pri olejandrih barka ustavi in po terásah gori na verando hití ponosen mož srednje starosti. „Voilà, Monsieur le comte!“ razlagata po ljubeznivi svoji navadi sestri iz Pariza. „Le fiancé!“ pristavi starejša poluglasno. Prišlec se lehko prikloni vsej družbi, tudi plavolaski, ki — je hipno umaknila poglede od jezera. Veselo jej zabliska okó, a skôraj se nekako nagubanči gladko čelo, videč, da grof išče le svoje neveste. „Mercedes!“ kliče stara Donna in krasna temnooka Hispanka se prikaže z nova. Prestrašena se zgane, pritisne roko na srce, pozdravlja grofa in vzdigne pogled proti — nebesom! — — —

Tiščalo je sedaj vse v dvorane, kjer se je pričenjala večerna zábava: konverzacija, igre, godba, petje i. t. d. Midvé sva se jej odtegnili na veliko obžalovanje gospoda Emilia H. Trudna sem bila. Dan se mi je dozdeval brezkončen. Skôraj nemogoče, da sva še zajutrkalni v galeriji Vittore Emanuele v Milanu! Dobro mi je dela tišina v prijazni najini sobi. Jeden dolg pogled še na jezero in na zvezdno nebó, od koder so plavali doli v valove oni blesteči ovoji, ki jih prede luna s srebernimi nitimi, in legli sva k počitku.

Vender mi ni bilo zaspasti. Neprestano sem videla, kar me je čaralo po dnevi. Čudovito jezero je bilo poglaviti predmet mislij mojih. Malo ne, da bi se bile misli začele prestvarjati v stihe, toda po sili sem se jim odtrgala. Treba je bilo okrepčati si dušo in teló za nove vtise, za novo veselje. Dolgo po polunoči stoprav sem preživela v sanjah ravno minivši dan, a prvi solnčni žarek, ki se je nasmihal v najino

sobo, privabil me je k oknu. Oj, divni pogled, ki ga je napravilo mlado jutro! Probujajoč se prirodo, mirno jezero, prekrasno bregovje, vrsto zelenih gor videti v svitu njegovem — — „dobro jutro, dobro jutro!“ klicalo je gori in tik brega, nainima oknoma nasproti zagledam go spoda iz Erfurta, velik šop rudečih rož v roci držečega. Kdo vé, kako dolgo je že ondu sedél novi vitez Toggenburški, predno „okno je zvenelo!“ Oj, in kako dolgo je moral še čakati, da se je „ljubezniva pri kazala“, ljubezniva, ki je še tako sladko spavala!

Ob sedmi uri sva bili vender že v sijajni dvorani ter tako nazivani „dejeuner complet“ in znani mi veliki šop rudečih rož pred nama na mizici. Razvnet je bil gospod Emilij H. svoj čaj in dobrim tekom jedel kosce kruha s presnim maslom, ki jih je poleg tega še pomakal v tekoči med. Zvedeli sva ob jednem z nova, da je Bellaggio najlepši kraj vrhu zemlje!

Uro pozneje je hlapel parobrod „Varese“ proti mestecu Lecco. Na palubi sva bili tudi midvé, gospod Emilij H. in — elegantna dvójica, ona cvetoče-lepa, on vedno pokašljujuč. Poveretta!

Če tudi Lago di Lecco, ali bolje rečeno njegovi bregovi lepote južno-vzhodnega pritoka komskega jezera ne dosezajo, vender so tudi oni neizrečno mični. Očesu in srcu je uživati nebrojno novih prizorov in drug je milejši od drugega. Lecco je jako čedno mestece z bogatimi továrnami in kar me je dokaj bolje zanimalo, s preleppimi šetališči, s katerimi sem se bila že davno seznanila, čítaje „I promessi sposi“. Prehodili smo „il ponte grande“, pod katerim šumí valovita Adda, ki se tamkaj iz jezera izteka. Sprehajali smo se potem proti Monte Baro, držec se vedno bregovja, ki se strmo vzdiguje iz jezera. Lepše in lepše je bilo pri vsaki stopinji! Slovesna, praznična tišina je vladala v senčnih logih. Pobožno so nagibale cvetlice glave, solze trepetale na travici in na trsji in skozi veje stoltnih dreves so potegnili nemi, večni psalmi. Molčé smo hodili tudi mi dalje in dalje po dehteči zeleni preprogi v tem svetišči blazega pokoja. Nič ni motilo samote, le časih so plavale lehke sence čez jezero, bele tonovščice so bile, toda naglo so izginjale, podobne begočim mislim na davno prestano bolest. Kar je slavnost še povekševalo, bilo je vršenje rahlo-šumečega jezera. Poslušala sem. Poiskati mi je bilo besed jezerskemu napevu, besed, ki bi bile mehke, mile, tolažljive, t a k e, kakeršna je melodija, kakeršno je vse na teh obálah. Kakor celeče hladilo bi se morale prijeti ranjenega srca, sladko je vabèč: „semkaj pojdi, tù stanuje mir!“ — A če sem tudi mislila in mislila, besed nisem našla. Bodo li kedaj izpregovorjene? — — —

III.

In blaženstvo! petje tudi
Poslušala sem sladkó,
Ono petje, ki vzdiguje
Željno mi sréce v nebó!

Vrnivši se proti 5. uri popoludné v Bellaggio, iznenadejal naju je prihod holandskega konzula g. St . . . z ljubeznivo mu soprogo in sloveče slikarice Anne F. iz Berolina, ki je s svojim bratom Hermannom bila na poti v Rim. Zabava je zatorej pri kosi in potem na verandi bila tako živahna in pošel mi je danes čas za raznovrstne opazke. Vender sem videla, da je bila „zvezda“ bleda, helenskim bogovom podobni mladenič še bledejši, a hispanska roža najbolj bleda izmed vseh tréh.

Prelepi dan je završil čaro-krasen večer. Žareli so hribi in bregovci v zadnjem solčnem objemu, a umirala je polagoma intenzivna bliščoba ter se umikala slovesnemu svitu vijoličine boje, ki se je razpenjal nad božje stvarstvo. Počasi je izginil tudi ta blesk in napó sled obrobljal samó še vrhove gorâ. Vabljivo so šumeli valovi in veslárji doli na bregu pod verando poluglasno prepevali :

„Su, andiam' la notte è bella,
La luna va spuntar“ . . .

Prigovarjal nama je neki Neapolitan, prijatelj holandskega konzula „di fare una piccola passeggiata sul lago.“ Radi sva bili pripravljeni. Udeležili so se vožnje razven naju in milanskih najinih znancev tudi slikarica, nje brat, sestri iz Pariza in — the last but not the least — gospod Emilij H. — Neapolitan je izbral prostorno barko z dvema veslárjem in odrinili smo od brega ter veslali proti vili Carlotti. Zavito je bilo bregovje že v gost mrak, ko se hipno zasveti za goro Crociano. Kakor gloria jo je obdajal jasen krog. Zmerom večji je bil in zmerom višji je prihajal, zdaj je začel žareti, toda z goro se je ločil in v vsi lepoti svoji je plavala polna luna na prečisto obnebje! Magično je bilo razsvetljeno jezero, barka se je zibala na valovih od biserov in od zlatá. Potihnili so veseli razgovori, počivala vesla, vsak pogled je bil uprt v velekrasno ozvezdje noči. Ali čuj! predraga mi tovarišica povzdigne prekrepki, a vender tako neizrečeno mehki svoj glas in lepša morebiti nego li je bila kedaj peta, zvení Vilh a rjeva préprosta pesen „Mila, mila lunica“ čez komsko jezero!

Očarani, gineni so bili poslušalci. Gospod Emilij malo ne pade na koleni pred pevkinjo.

„Una voce fatta per incantare il mondo!“ vzklilknil je živahni Neapolitan.

„Che bella canzonetta! Eh, la voce, la voce!“ čudila sta se veslárja.

Anna F. mi je sočutno stisnila roko in solzica je rosila okó gospé
St . . . ove.

„Oh, encore une fois, je vous prie, Mademoiselle, la mila lünizá!“
prosili sta Francozinji.

„Ali se ne bi hoteli s takšnim glasom posvetiti umeteljnosti?“
vprašal je Neapolitan.

„Učim se zdaj peti v Milanu,“ bil je izogibni odgovor.

„Dobro, dobro tako, in potem ostanete pri nas, je-li, gospodična?
Vaš glas je stvarjen za Italijo, le nikari ne pokvarite božjega daru v
Nemčiji z Wagnerjevim petjem.“

Naj bi bil gospod vedel, da prav ta glas je jeden ónih, ki v Nemčiji
najbolje tolmačijo Wagnerjeva dela!

Dostaviti je temu prigodku še, da je leto pozneje slikarica Anna F.
razstavila v narodni galeriji v Berolinu lepo, z visoko pohvalo vzprejeto
in hitro drago prodano podobo komskega jezera v mesečini, majhna
barka plavajoč na njem in v ozadji gozdno predgorje, konec Brianze,
pod katerim se širi Bellaggio. Naslov podobi je bil:

„Mila lunica.“

Drugo jutro že ob šestih mednaroden „kongres“ pri zajterku v
veliki dvorani. Potem po občem ukrepu in po sklepu merodajnih držav
vkupen sprehod. Nadin in najnih novih in najnovejših znancev pohod
je bil namenjen vili Serbelloni. Vila stojí precjè visoko nad Bellaggijem
pred velicim parkom: svetla krona, naslonena na temno-zeleno blazino.
Park se razširja do vrha predgorja. Razgled od tamkaj sluje za najlepši
na vsem jezeru. Gori in doli, kamor seže pogled, vidi čarobno lepoto,
ocí premagujoči blesk prekrasnega bregovja. Tudi Lago di Lecco kaže
od todi pohlevno milino in srce krepčalni mir svojih obál. Kakšna raz-
lika med jezerskima pritokoma, a kako se po njem povekšuje čar obéh!

Ostavivši park smo se nagledali širih nasadov, ki opasujejo vilo.
Čuda vredne res so njih cvetlice in listnato rastlinstvo vsake vrste.
Celó palmovje zeleni čvrsto na njih. Šetali smo se pod drevjem tujih
dežel in vsak je moral deklamovati ali improvizovati nekaj času in
kraju primernega. Dôkaj smehú se je čulo pod palmami! —

Težko nama je bilo ločiti se s prelepim krajem in s prijazno drú-
ščino, ali kazálo se je premikalo nemudno in se približalo deseti uri.
Hiteli smo na pristajališče. Že je puhtel gost črn dim iz parnega stroja,
„Lecco“ je bil pripravljen odpluti.

„Z Bogom, na svidenje!“ glasilo se je od vseh stranij.

Hitro stopava čez ladijini mostič na parobrod, gospod Emiliij H. z nama in za nami, kakor iz tal prirastena zopet elegantna dvójica, ona lepa, smijoča se, on bled in pokašljivoč. Med vso — toda kratko — prevožno od Bellaggija v Menaggio ginljivo slovó z gospodom Emilijem. Krčevito nama je stiskal desnico, prosèč, časih spominati se njega, on naju ne bode pozabil nikdar, oh, nikdar ne! V Menaggiji sva ostavili parobrod in nama udani priatelj je nadaljeval na njem svoje potovanje do Colico. Na Bavarskem se je imel sniti z bratom svojem.

(Dalje prihodnjič.)



Gospod Janez.

Novela. Spisal Janko Kersnik.

III.

Treba je, da se ozremo celih deset let nazaj.

Lepega gorkega septembrovega večera je bilo, ko se je naš znanec, tedaj domači učitelj in potni spremljevalec bogate dunajske rodovine, sprehajal sam po krasnem, s štirimi vrstami košatih dreves obsejanem Novem trgu staroslavnega rénskega mesta — Kolonje. Otresel se je bil za par uric mučnega vsakdanjega posla, poučevanja in spremljevanja razvajenih páglavcev, in kdor vé, kakóvo je tako delo, umel bode tudi, kako vesel in dobre volje je bil Vran, ko je vedel, da ima noocoj nekoliko prostih trenutkov pred seboj. Ogledati je hotel mesto tudi jedenkrat sam po svoje, ne da bi se ravnal po strogem, zapovedanem načrtu, po katerem se mu je bilo treba ravnati skoraj sleharni dan. Mlademu lehhoživemu možu, kakeršen je bil on, prouzročevalo je to zadnje mnogo več zatajevanja in muke, nego kakemu drugemu v jednakem položaji, toda — kruh, kruh — vsakdanji kruh!

Marsikaj mu je bilo v mislih, ko je šetal med množico v gosti senci drevoredni — celó stari oče njegov se mu je vsilil v spomin s pripovedkami svojimi o „božji poti v Kelmorajn“; staremu možu se pač niti sanjalo ni, da bode vnuk njegov sam kedaj hodil po ónem slavnem mestu — a da mu tedaj „božja pot“ ne bo v namenu.

Dvakrat je bil že premeril Novi trg ter krenil potem v stranske ulice proti reki Réni, ne da bi kaj nameraval, nego prepustil se je slučaju.

A nekaj je vender nameraval! Doživel bi bil rad kaj posebnega, kaj zanimivega, kaj pikantnega. Imel je jedva tri in dvajset let — kdo bi mu torej zameril, da je hrepenel po nenavadnem — in celó

Popotni spomini.

Spisala Lujiza Pesjakova.

III.

(Dalje.)

Menaggiji tik brega so že čakali raznovrstni vozovi. Sedli sva zopet v velik omnibus. Jedva sta zakrenila konja ropotajoče naše skrinje v kreber, ko se za nami pomiche voziček z jednim konjem in pod velicim florentinskim slamnikom se nasmiha cvetočela lepa gospá, a na njeni stráni sedí bledi molčeči mož. Poveretta! —

Z dušo, polno še vtisov, ki so jih bile napravile jezerske podobe, bili sva hipno premakneni v hribovit svet. Veličastno pogorje se je vrstilo po poti s soteskami in najmičnejšimi brdovitim krajem. Po več nego li jedno uro trajajoči vožnji smo dospeli na vrh. Ko se ozreva, očaralo — očaralo v pravem pomenu te besede — naju je poslednjič komsko jezero. Preradi bi se bili ustavili dlje na višavi, toda skôraj spočita je bila — ali morebiti tudi ni bila — uboga živina in z udarci in s pokanjem bičevim jo je neusmiljeni voznik gonil dalje. Strmo se je vzdigal na najini levi Monte Crociano in pred náma je stal Monte Galbiga. Cesta se je vila okoli krmul in strlin ter počasi nagibala se nizdolu. Zdaj se je razširila okolica in lepi, zeleni, senčni logi naju pozdravljo na vseh stranéh. Oj, in tam se zalesketá med drevjem, svetlo zrcalo je položeno na zelena tlà in nebó in logi se ogledujejo v njem! Pred očmi mi stojí druga, znana, ljuba slika, na kateri je takisto vse zeleno, gozdno, prijazno, kjer tudi čisto nebó odseva iz velicega, dragocenega smaragda, kateri je Bog sam pripel na obleko gorovite zemlje . . . Lago del Piano, kako si podobno prvemu belopeških jezer v predragi mi domovini!

Oj, lepa, lepa je pot od Menaggija do Porlezze in vsacemu čilemu popotniku bi svetovala, prehoditi jo péš. O trudu bi ne znal, ampak pritrdil Eichendorffovim besedam :

„Wem Gott will rechte Gunst erweisen,
Den schickt er in die weite Welt,
Dem will er seine Wunder weisen
In Berg und Wald und Strom und Feld.“

Prihajale so mi te besede vedno v spomin, ko sem popotovala po deželi hrepenenja svojega. Od radosti se časih poznala nisem in kolikokrat mi je bilo pritisniti roko na čelo ter uvériti se, da bedím, da sem res jaz tisto presrečno bitje, kateremu je dano gledati uzorne umotvore stvarstva. Kako razvjeta sem se klanjala njihovemu stvarniku! Kako

ga molila pred žrtvenikom, ki ga mu napravlja priroda v raji, kateri se na zemlji imenuje Italija!

Priličiti bi mogla to, kar sem ondu neprestano čutila, divnemu veselju, kadar sem majhno dekletce zagledala željno pričakovano božično drevó s svojimi lučicami in z blestečimi svojimi darovi. Res, takšno čustvo mi je iz nova, povsodi in vedno iznenadejalo, prevzemalo in povzdigovalo vriskajočo dušo!

Oj, nepozabljeni mi, nebesko-srečni čas!

IV.

Gledala sem prosto Švico,
Vzduh vživala nje gorá,
Vpričo snežnega Gotarda
Preslavljala sem Bogá.

Hudó je pripekalo solnce, ko sva ob pol jedni uri zagledali Porlezzo in ob jednem severni konec luganskega jezera. Iz omnibusa greva takoj na parobrod „Generoso“ in dalje sva plavali po šumečih valovih! Zopet sva bili gola radost, samó čudenje, zamikajoč se v lepoto divnega stvarstva.

Kar se tiče krasote okolic, meriti se more lugansko jezero skôraj s komskim. Jedva sva pustili za sábo Cimo, prikazal se je že lepi, do vrha z gozdi obrasteni Monte S. Salvatore. Evo Ostena! Kako rada bi bila tamkaj vslala v lehkem čolnici med duplinami skozi silno veliko sotesko, katero rosita dva slapova: udala bi se bila v neizogibno škropilno kopel in, če tudi malo premočena, gledala slovečo jamo. K sreči je obračala náse mojo pozornost Gandria, nežno ovijajoč se vznožja Monte Brèjevega. Zdaj naju je vzprejel južni pritok jezerski, in vedno cvetnejši in krasnejši so se kazali bregovi. Povsodi plavajoči vrtje nad visoko obokanimi arkadami, povsodi trsna sadíšča, vile, cerkve, kapelice. Krog in krog so zeleneli smokvišča, oljčni in orehovi gozdi. Okoli strline pri Castagnoli je hlapel parobrod in — širé se pod krasnim Monte S. Salvatorjem ter upodabljoč se v prečistem srebru jezerovem je ležalo pred nama Lugano! Oh! ... sôpla sem švicarski vzduh! —

Ob 4. uri popoludné sva stopili na luganski breg — omeniti sem zabilo, da je lepa „Poveretta“ s pokašljujóčim gospodom zopet bila z nami „à bordo“ — in po nasvetu holandskega konzula iskali si stanovanja v hôtelu „Washington“. Impozantna na širocem nasípu se vzdigujoča stavba je to poslopje. Bilo je sedež nekdanje države. Notranja naprava nikakor ni bila po mojem ukusu. Prehodivši vežo, prideva v visoko mračno stebrišče, kjer je vsaka stopinja odmevala od sivih zidov. Vêdli so naju od todi v prvo nadstropje v sobo, kamor so držala razven vhodnih vrat še tri druga vrata. Odprta so bila vsa in hodilo se je skozi v druge, ravno tako proste in prazne sobane.

Kakšen razloček med starim Washingtonom in vilinim dvorom Bellaškim! Tamkaj vse novo, solnčnato, varno, polno ljudij, tudi nasprotje vsega tega. Kako hitro sva se bili podomačili v svojem róžnatem salonu in kako neznana in tuja nama je bila ta gola sobana, opravljena le z najpotrebnejšim orodjem! Ob 5. uri sva kosili à la carte, za table d'hôte je bilo menda pre malo gostov, ali morebiti tudi ni bilo prav nobenega, vsaj po vsem velicem poslopji srečali nisva nikogar. Čisto sami sva bili v veliki odmevajoči dvorani, ki bi bila lehko vzprejela na stotine ljudij. Hiteli sva vénkaj, tjákaj, kjer se ne pogreša drúščine.

Poleg jézera na širocem nasípu sva hodili, napotivši se na južno stran. Nasproti hôtelu „du Parc“, v kateri se je bil izpremenil starodavni samostan „S. Maria degli Angioli“ — tudi tukaj se ne bi mogla udomačiti — vzdiguje se tik jezera visok Tell z lokom in s pušicami. Od navadnega peščenika je iztesano znamenje, vendar pozdravila sem je razvneto, saj kaže uzor junaka svobode! Blizu hôtelu du Parc, sredi cvetočega vrta, stojí villa Visalli, to bi bilo stanovanje záme, a ne — skôraj bi se bila sprla v mislih z gospodom konzulom. Bodi si! dva dneva, ali bolj rečeno, dve noči se naglo prebijeta. Dalje sva šli mimo vile „Beau séjour“ v kreber do gradiča „Enderlin“, prehodili tam vrt in od višave necega stolpa uživali najkrasnejši razgled na mesto, na jezero in na venec hribov, ki je objemlje.

Vrnivši se proti domu, krenili sva še v notranje mesto. Lugano ima čisto italijansko lice in značaj s svojimi hišami s ploskimi strehami, s svojimi arkadami, pod katerimi se vidijo delavnice in prodajalnice z rudečimi in rumenimi ograćami, ki plavajo okoli odprtih vrat. Granitni kolovozi prezajajo ulice. Živahno vrvénje in vedno kričanje, kakor povsodi po italijanskih mestih, kjer vsak prodajalec ponuja in hvali svoje blago na ves glas. Ubežali sva šumu in počivali potem še malo na klopiči pri Tellu, kar zapaziva, da je začelo jezero nemirno šumeti in da so črni oblaci vzhajali izzad Monte Bréja. Jedva sva bili v neprijetnem Washingtonu, ko je huda ura že razsajala z vso močjo. Primerna je bila noči in „svoji grozi!“ Spati mi ni bilo moči! Zato sem vstajala in zamikala se v jezero, iz katerega so malo po malem že odsevale nebeske zvezde. Hotèč razvedriti se z duševnim delom, izkušala sem naslikati z besedami početje jezerovo. Proti jutru sem zaspala, a probudivši se, spominala se stihov in zabeležila ubogo svoje sanjarsko delce. Evo ga!

Razburjeno biló sinoči
Lugansko jézero lepó,
Srđito vzdihalo in vedno
Obličje bilo bolj temnó.

A noč je položila rôko
Prijazno nánje, govoreč:
„Tolaži se, glej, ljube zvezde
Užigajo se že blestèč.

Z očesom svetlim vsaka tebi
V dnò duše zrla bi željnó,
In čudeže vse svoje tkati
Hče v sladke sanje ti nebó."

S povodnim cvetjem se igraje
Zaspalo jezero je res,
A časih še tožeče k višku
Planilo čez bregovja jez.

Zdaj slavec milo je prepeval
Najslajšo pésen zemskih tál
Ter jezera je sén kristalni
Svit vedno bolj rastoč obdál.

In ko za rano mlada zôra
Obišče hrib in dol cvetán,
Sanjalec bil je čudo-krasni
Pokojen zopet in mirán.

Na čisto čelo hči nebeska
Poljub mu díhnila gorák,
Da probudivši se jezero
Poslavljal róžnih ust je znák! —

In res je bilo tako, znamenje poljuba mlade zore žarelo je še na jezeru, ko sem odprla okno in je zagledala. Svetli valovi so bili gladki in čisto je bilo nebó, od katerega so se ostro ločili najtanši robovi gorá. Oh, in kako krepčalno je vélo čez te zelene gore doli od snežníkov! Hitro, hitro vènkaj iz mračne sobe na dan, v sveži vzduh!

Ura še ni odbila 6., ko sva že sedli na voziček. Voznik in njegov sin, lepi, krepki postavi s temnimi očmi in s svetlimi lasmi, skočila sta na kozla in iskri konjic naju je odpeljal proti — Monte Salvatorju!

Veselo dobro jutro voščiva Tellu in skôraj sva bili zunaj Lugana. Vreme je bilo lepo, da ni moglo biti lepše, vzduh hladán, vsa priroda po sinočni nevihti kakor na novo porojena. Na vse duške sva se nasrkal dragocenega zraka svobode.

Dospeli sva v vas Pazzallo, tam sta Girolama — oča in sin — izpregla konjiča, dejala ga v hlev in voznika sta se izpremenila v vodníka, ki sta nama kazala pot na hrib. Girolamo mlajši je nosil torbico z živežem, z najinima plêdoma, daljovidi i. dr. Lepa je bila pot. S čudom in zanimanjem sva pozdravljali vsako rosno bilko, vsako cvetlico, vsako drevo, in skalovje in dupline; a vonjava in jek in izvori in slapovi so odgovarjali najinim pozdravom. Ljuba mi tovarišica je pevala in se kósala z gozdnimi ptiči in jaz ter moža smo radostno poslušali, a ko je petje utihnilo, smijali sva se in bili srečni! Vmes sva se razgovarjali po laško s svojima voditeljem in zvedeli mnogo ondotnih narodnih običajev. Proti vrhu je prihajala pot slaba, jako kamnita in nekako umolknili so glasovi veselja. Oprti na visoki gorjači sva kakor pravi hribolazki molčé plezali v kreber. Kaj nama je bil trud, kaj so bile težave, saj je naju vabila najlepša plača! Že sva bili blizu, napeli še malo moči in — vrisk se nama je silil na ustna, hvaliče solzé so zarósile nama očí! Oj, svet, svet, kako si lep, kako veliki, Bog moj! — —

Od kod vzeti besed, ki bi mogle popisati, kar sem zagledala, ozrši se na višavi okoli sebe! V vznožji najinem lugansko jezero z vsemi svojimi pritoki, v katerih se zrcalijo krasni obrazi gorá, ki krog in krog čuvajo nad njimi. Ponosno stojí vmes dvoglavi stražár Monte Camoghè. Poleg njega, toda v dalji — sveta groza me je skôraj izpreleletela — podpira S. Gotard s snežnimi svojimi orjaškimi vrhovi azurno nebó. V zapadu Monte Rosa, ki je bil čarobno razsvetljen, čez in čez obsút s leskečimi se biseri. Velika vrsta Waliških planin razprostira poleg njega neizmerne svoje ledene ravni. Tem vzvišanim velikanom nasproti, vendar daleč, daleč, očesu jedva dosežno se je prikazala mogočna Bernina.

Nasititi se nama kar ni bilo nebeskega pogleda, in če je okó tudi časih plavalo doli na jezero in na cvetne mu bregove, vendar se je vračalo takoj zopet k veličanstvu planin in gineno vzdigalo se še više, tjà k Njemu, ki je ustvaril drobno bilko in nedosežno višavo, ki zapoveduje oblakom in valovom in ki je nama, ubogima stvaréma dal užiti to blaženo uro! Sililo naju je srce v hram, Njemu posvečen, na gori poleg naju stoječ. Žàl, cerkvica je bila zaklenena. —

Med tem je pognil Girolamo mlajši čeden prt na mah pod starim orehom in v lepi senci sva se okreplčali z belim kruhom, pravim švicarskim sirom in s sočnimi bréskvami. To nama je teknilo bolje, nego li najfinejši „dejeuner à la fourchette“ v zaduhli — prazni dvorani. Stekleničico dobrega „Asti“ je potegnil Girolamo starejši iz slavnate svoje torbice in jo ponudil nama. Zahvalivši se, veleli sva obema Girolamoma izprazniti jo na srečo najine domovine in na zdravje vsega, kar nama je ljubega v nji. „Živila!“ in „živel!“ morala sta vzklikniti oba. Prikupila sta se Švicarjemva vzklika tako, da sta doli s hriba gredé ž njima čestokrat probujala jek. Utapliali sva dušo in oči še jedenkrat v velekrasno podobo, vtisnili si jo v spomin za vselej in napotili se nizdolu. Naglo smo stopali, ali jedva smo hodili četrtingo ure, ko spremljevalka moja nekako zmočena vzdihne:

„Kako uljuden in prijazen je vendar bil gospod Emilij H.!“

„Izvestno, vsa čast njemu! Toda kako, da se ga zdaj spominaš?“

„Kako? — nu, pahljáča moja menda počiva tam gori pod orehom!“

Girolamo mlajši je prevzel pôslo gospoda erfurtskega in naglo, če tudi ne tako izborne galantino, vendar zeló prijazno poklonil najdeno trofejo „belli Signorini“. Med šalami in smehom in brez dalnje zapréke smo šli zdaj doli in v Pazzalli sva se ohladili v senci z víniko obrastene lope. Brdka, postavna kmetica postregla je nama tam s kislím mlekom tako dobrim, kakeršnega še nisem jedla nikdar. Ura na

stolpu S. Lovrenca je kazala dve popoludné, ko sta nama pred Washingtonom vrla Girolama pomagala raz voziček.

V najini sobi, ki se mi je zdela že malo bolj domača, spočili sva se, sladko spěč. Ob 5. uri sva si dali v sobo prinesti kosilo, dvé ubogi popotnici se nisva hoteli več izgubljati v dolgočasni, širi dvorani.

Spočiti in okrepčani sva se sprehajali potem v parku Cini pod temnimi pínijami in svetlimi drevesi, na katerih so žarela granátna jabolka. Čudili sva se bogatemu rastlinstvu in zlasti alojam, ki v Lugani povsodi na planem rastó in ženó. Večer je prihajal. Posloviti se nama je bilo s Tellom. Zamakneni sva sedeli dolgo na klópici pri njem. Solnce se je nagibalo v zatop. Temno-modro je bilo jezero, a čez in čez prepreženo z zlato mrežo. In pripluli so pozlačeni valovi in ljubkovali vznožje znamenja ter lehke sapice pihale okoli poštenega obraza in blagoslavljale njega, ki je sveto mu domačo zemljo rešil jarma, priboril ji svobodo in vez mile zloge ovil okoli nje sinov! —

Tma je legla že na bregovje, ko sva izrekali svetlemu kipu poslednji „zdravstvúj!“

Čestokrat se še spominam večera na obali luganski in spomina na Švico nikdar ne morem ločiti z ónim osvoboditelja njenega:

Misliti si meni možno
Brez ljubezni ni srcá,
Duše nì brez domoželja,
Ni ločitve brez solzá.

Niti néba brez ozvezdja,
Ki blesti prekrasno se,
Vzpómladi nì brez cvetlice,
In brez Tella Švice ne!
(Dalje prihodnjič.)



Pévsko gáslo.*)

 Pésen dar je iz nebá,
Ki srcé veselo vžiga ;
Kadar tare skrb duhá,
Petje ga nad prah povzdiga.
In ker pésen vzbúja slast,
Bratje, v petji se družimo
Ter med širi svet nosímo
Drage domovine čast!

Jos. Cimperman.

*) Posvečeno slov. delavskemu pevkemu društvu „Slavec“ v Ljubljani.



Popotni spomini.

Spisala Lujiza Pesjakova.

V.

Pozdravljalá sem otóke,
 Večna je na njih vzpomlād,
 Večno jih pokriva cvetje
 In iz njega gléda sád.

Zjutraj ob 8. uri sva sedeli v diligenci, zadovoljni, da je bila prazna in da sva tudi ostali jedini popotnici. Ali kako naglo se je nama skrhalo veselje! Koliko prijetneje za naju, ako bi bilo mōčiigrati po poti zopet nekakšno Offenbachovo ali Zajčevo opereto! Sedeli sva namreč v notranjem kočije in vozna vratca so bila narejena zadaj. Na stopico teh nesrečnih vratec se je med vožnjo vedno zaganjal neki človek in drzno gledal naju in njene kovčege. S kupéjem, kjer je bil konduktér, bili sva po polnem ločeni, zaman vse klicanje na pomoč, ako se nama bi bilo kaj pripetilo.

Takšna vožnja na meji dežele banditov mi nikakor ni bila po godu. In tri in polu ure preživeti v tacem strahu! Dragi čitatelj bode umeval, kaj je bilo to! Umeva se tudi samó ob sebi, da nisem mogla gledati, opazovati in veseliti se, kakor po navadi. Vem, da je cesta držala od konca malo navkreber do malega Lago di Muzzano — da sva videli zapadni pritok luganskega jezera, da je solnce pekoče sijalo, da je okolína bila lepa, vse zeleno krog in krog, a da je bilo silno malo hiš. In ravno po hišah in vaseh sem si izgledala očí! Kako samotno mora tukaj biti po noči! Bog pomozi boječim ženskam, ki bi utegnile voziti se same v tako nespretno stvarjeni diligenci! —

Odskočil je zdaj drugi najnih ljubeznivih spremljevalcev, ki se je dolgo, dolgo z nama vozil, in kmalu je stal tretji, marcijalen mož, na stopici. Ko se je naju in najnih kovčegov nagledal, privleče nekaj iz žepa, solnčen žarek pade nánj, to „nékaj“ se svetlo zabliska in meni se storí kar temnó pred očmi — nož, dolg oster nož je! Še v drug žep seže — samokres se bode prikazal, izvestno — že sem čula besede „novce ali življenje!“, toda ne, hlebček črnega kruha pride na dan, mož si odreže velik kos in ga z najboljšim tekom pojé. Nekako umírlila sem se. Približali smo se mostu v Ponte Tresi. „Buon viaggio, Signore!“ vzklknil je marcijalni mož in izginil. Na oni stráni brega sva bili zopet na italijanskih tleh. Na meji v Fornaci so vtikali carinski služabniki nosove v njene kovčege.

Rešeni sva bili po sedaj tolovajev in morilcev, nizdolu smo šli v hitrem teku in pogled se je odpiral na Lago Maggiore.

Ob polu dvanajsti uri sva bili v Luini. Preradi sva ostavili voz, v katerem je nama pretila tolika opasnost. Kako sva se smijali, in kako sva bili ponosni, da sva jo tako hrabro premagali!

Luino je malo naselje, nežno ležeče na bregovji jezera. Na piazzu se vzdiguje kip Garibaldijev. Zopet junak svobode! Ali oni tam na bregu luganskem mi je mnogo, mnogo bolj simpatičen. V „Albergu di Posta“ stregli so nama prav slabo za zeló drag denar. V juhi so plavalni debeli gómbi, izrezani iz necega sivega testa, in cotteletti so bili tako črni in dišali so tako sumnivo, da nama je zadostilo videti jih samó od daleč — — ali, vrata se odpró in na pragu se prikaže bledi molčeči gospod! To neskončno zasledovanje najnih stopinj mi je že skôraj presédalo. Nervozna sem bila, menda od jedva prestane „opasne“ vožnje in izpreletel me je mraz, videč kamenitega gosta. K sreči se mi je nasmihala na njegovi strani cvetoča žena. Poveretta, Poveretta!

O polu jedni uri sva stopili na parobrod S. Gottardo, neizogibljiva dvojica za nama, kakor vselej.

Lago Maggiore! Razvneta te pozdravljam v mislih iz nova in razvneta vzkliknem zopet: ti, ti si najlepše izmed jezer górenje Italije in če tudi vse tiskane in govoreče knjige svetá stavijo komsko jezero visoko nad-te. —

Že po velikosti in širjavi so druga jezera pravi otroci proti ti morju podobni planjavi. Da bi mogla dostojo popisovati čudesa dnevnega dné, a predobro vem: taka lepota zasmehuje vsako besedo. Okó jo gleda, srce čuti, ali beseda je onemogla izpregovoriti jo. Morebiti bi zadostilo povedati, da ta dan je bil najkrasnejši izmed vseh, ki sem jih preživel v deželi, po kateri sem stoprav zvedela, kako lep je svet — — in vender me sili olajšati si kipeče srce z govorico. Kje li začeti, kje prestati v pohvali? —

Od konca gori v Švici še so obrobljeni bregovi z visokimi obrastenimi hribi in voda je zelena, a čim dlje tem bolj modro postaja in skôraj se izpreminja v bôjo najčistejšega ultramarina. In čez to valovito raván se razpenja oni čudapolni šotor, ki je sestavljen ves od zlata, od rož in od vijolic! Zapadno bregovje je najkrasnejša panorama, ki si jo je môči misliti. Drugo prijazno naselje se nasmika za drugim izmed rôdnih brajd in oljčnih šum. Sasso die Ferro, zeleni gorski kolos, ki se tik jezera premo vzdiguje k višku, čuva nad Lavenom, lepim mestecem. Za zelenimi gorami, ki obdajajo bregovje, prikaže se zdaj Monte Rosa s petrobastim šapljem na ponosni glavi. Bližali sva se mestu Intru

in omamljena sem bila od čuda in blaženstva, kajti odpirala se je med hribi nenadno široka dolina in v vsi svoji krasoti, poslavljeni od solnčne svetlobe, stali so blizu, prav blizu pred nama Švicarski prevzvišeni plemenitaši! Blesteče krone so nosili in z demanti čez in čez pretkan je bil večni njih hermelin! Najprvi se je pokazal mogočni Strahlhorn, potem triglavi Mischabel in za njim velikan Simplon z neizmernimi svojimi ledenimi planotami. Južno nebó, najlepše jezero, rajske-cvetoče bregovje in — večen sneg! Kje na zemlji je še najti združena taka čudesa? Mislim, da se z njimi svet ne more ponašati v drugič. Srce mi je vriškalo od veselja in ob jednem ga je polnilo sladko hrepenenje, kajti tako domače me je pozdravljal sneg tam na skalnatih stenah, in planine so mi bile tako znane, kakor bi jih bila že davno gledala — domovina, domovina, mila twoja podoba je stala pred manoj! V največjih umotvorih stvarstva je tebe objemal željni moj duh! —

(Dalje prihodnjič.)



Vinska modrost.

Posnetke priobčuje J. Trdina.

18. Ko se je vinstvo po svetu razširilo, potrebovalo je nebeškega skrbnika in varuha. Sv. Peter skliče svetnike in jih vpraša, kdo bi hotel vzprejeti to veliko in imenitno dostojanstvo in službo. Vsi so se v jeden glas branili, ker so dobro vedeli, koliko greha bo prišlo iz vina, ki bi bilo izročeno njihovi skrbi. Sv. Peter veli: Ker se nihče za to čast ne oglasi, treba vadljati. Prinesel je v obeh rokah, da je komaj držal, cel kup kratkih slamic, med katere je vtaknil jedno dolgo in rekel svetnikom: Vlecite, kdor potegne najdaljšo slamo, moral bo biti vinski čuvaj, slab ali dober, kakor ga bo volja: na službo mu ne bo pazil noben priglednik ali vohun. Vsak svetnik vzame slamicu, naj daljšo izvadlja sv. Urban. On se razsrdi in veli: Jaz bogme ne bom pospeševal pijanosti in razuzdanosti; grozdje bom gospodarjem tako varoval, da bodo lahko spravili svoj dobiček, velike posode ne bo treba omisljati zánj. Za jedno dobro letino jim bo prišlo pet, kdaj tudi deset slabih. Ker ni mislil zapustiti nebes zaradi te sitnosti, šel si je iskat hlapcev, ki bi skrbeli po vseh vinskih deželah, da trta ne bi mogla roditi nikjer predobro in preobilno, zlasti ne več let zapored. V svojo

Popotni spomini.

Spisala Lujiza Pesjakova.

(Konec.)

Ko je parobrod hlapel okoli klina med Intro in Pallanzo, izginil je očarovalni prizor, a skôraj se prikazal iz nova, iz nova dušo z neizrečnim čudom napajajoč. Zdaj naju je iznenadejala Isola S. Giovanni, katera se že šteje k boromejskim otokom. Razsežnemu šopu cvetočih rož podobna, vzdiguje se iz šumečih valov — kitica, ki je bila izpadla pri stvarjenju svetâ božjima rokama!

V Pallanzi sva ostavili parobrod in tudi elegantno dvojico, za vselej, kakor sva mislili vsaj. Pallanzo je imenitno, boromejskim otokom ravno nasproti ležeče mesto. Povekšati sva si hteli veselje denašnjega dné in tem načinom dali veslati se v čolniči na Isolo Bello. Deset gondolirjev se je nama takoj ponudilo. Izbrali sva si nov, rudeče tapeciran čolnič. Platnen baldahin se je obločil čez naji, prijetna senca naju hladila in presrečni sva odrinili od bregá. Nepopisno lepo je bilo plavati med kristalnimi valovi in kopati si dušo v radosti opiraje okó na velekrasni Simplon!

Pokojno se je zibal od konca čolnič in z lehkimi udarci je delilo veslo mirno valovje, a pri Isoli Madre se je vzdignil hipno močan veter in nekako nedostojno je začela plesati mala gondola. Prestrašeni sva gledali veslarja, čvrstega mladega Italijana, toda on se je smijal, zagotavljoč, da je „oggi un tempo da principe, il lago calmo quanto mai“. Na to „kalmirali“ sta se tudi „le due principesse“ in kakor se človek vsemu privadi, privadili sva se tudi medvé „maretti“ na Lagu Maggiorji.

Uro pozneje sva bili na Isoli Belli, najjužnejšem boromejskih otokov. Na južni strani Isole Belle leží Isola Madre in med obema proti zapadu Isola dei Pescatori. Proti severju Isola S. Giovanni, ki nama je naslajala oči z nebrojnimi svojimi rožami že pri Pallanzi.

Najživejša pesniška fantazija ne bi si mogla izmisliti kaj lepšega nego li te otoke sredi okolice, ki je uzor veličanstva in miline. Najkrasnejša krasnih otokov je, se vé, la Bella, prava ljubljenka prirode. Imenoval jo je Jean Paul „urešeni prestol vzpomlad“¹. Tako je, res, in zatorej se vzpomlad z Isolo Bello nikdar ne loči. Na tem blagosloviljenem mestu razvija ona vse svoje čare, tukaj ji ni prikračena nikoli najmanjša njenih pravic, tukaj ji hladé najmilejše sapice zorno lice in z vonjavo napojene, razširjajo daleč po jezeru glas vzpomladne divne lepote.

Sredi otoka je sezidana ponosna graščina, ki vede na vrte, kakeršnih menda na vsem svetu ne najdeš jednakih. Na deset teras dvigajoč se visoko čez jezero družé v sebi vse, kar le more podajati rastlinstvo tropiških dežel. Vitka cedra, katere dom je libanska gora, ukorinila se je tam poleg velikanske banane, bombaževca in indijanskega kruševca. Palma, ki je čula šumenje svetega Ganga, zeleni sredi lavorjevih in mirnih goščav. Ozbiljna cipresa se druži prijazni oljki. Manjolijske, pomerančne in limona polné vzduh z najslajšimi vonjavami. Aloje in inostranske rastline poganjajo čudovito svoje cvetje v dupljah, ki so od vrha do tal obložene s svetlimi školjkami. Povsodi vodometi, kipi in hladni prostori z gostim bršljinom obrasteni, kjer se čuje grukanje grlic in večna melodija, ki jo prepevajo jezerski valovi. Prehodili sva teraso za teraso, na vsaki novim čudom se čudèč. Razgled od najvišje je neizrečno krasen. Obžalovali sva samó, da švicarski lednikov od Isole Belle videti ni, visoke pred njimi dvigajoče se gore toške doline jih zakrivajo.

Dospevši na Isolo Bello sva se bili najprej okreplčali v hôtelu „Delfino“. Kosili sva pod senčnimi drevesi na prostoru pred hôtelom. „Risotto“, „frittura“ in „giardinetto“ so bili izvrstni, taki, kakeršne umejo pripravljati samó v Italiji. Napotivši se potem v graščino in na vrte, stopili sva jedva v stebríšče pred graščino, ko zagledava tamkaj sedečo dvojico. Kdo je bila? Mlada gospá in pokašljivoči gospod. Lepša je bila nego li kedaj poprej. Popotnih oblačil in širocega florentinskega slamnika se je bila iznebila in imela je jako ukusno in elegantno salonsko obleko. Vejica mladih rož se je zibala na temnih kodrih. In nje črne oči, kako solnčne so bile, kako prijazno so se nasmihalo evedoča ustna! Ubogi gospod je bil bled, molčèč, apatičen in zavit kakor vselej v sivi svoj pléd. Stanovala bodeta na otoku, mislila sem sama v sebi, spomnivši se popotne robe, ki je bila nakopičena pred „Delfinom“. V pritlično graščinsko sobo sta šla zdaj, tja, kjer leží zapisnik tujcev. Čitali sva potem v veliki knjigi, črnilo še ni bilo suho: „le Comte et la Comtesse d —“ ne, slavneg, visokoaristokratskega imena nehčem zaznamenovati, indiskretno bi utegnilo biti. A jasno mi je bilo, kaj je primoralo gospó družiti rožnato svoje mlado življenje z ónim hirajočega možá. Eppure — Poveretta!

Proti osmi uri z večera je naji vzprejel parobrod „Urbano“. S težkim srcem sva se ločili z blaženim otokom, z urešenim prestolom večne vzpomladi. Do konca svojih dnij mi bode živ stal pred očmi!

Vožnja v hladnih večernih urah je bila čaro-mila. Nebno razsvetljenje tako, da so se valovi lešketali v vseh bojah mavričnih. Ob deseti

uri sva bili v starem mestu Arona. V lepi sobani gostilne „Italija“ se nama je skoraj sanjalo o tem, kar nama je bil podaril nepozabljeni dan. Vso noč sem hodila po palmovih in cedrovih logéh, temno-modro valovje je šumelo okoli njih in vánje je trosilo nebó blesteče svoje zaklade.

Za rana sva vstali drugi dan in sprehajali se na obali jezerski. Na neki višavi blizu Arone stojí velikansk, znotraj ótel in iz rude lit kip S. Karola Boromejskega. Vánj hodijo popotniki in celó gori v glavo svetnikovo se plazijo.

Ob jednjstih sva se odpeljali z vlakom. Železnica se vije poleg južnega konca jezera in prestopi Tičino. Pri Sommi je dejal jeden sopotnikov: „Tukaj je nekoč premagal Hanibal Scipijona“. Zaspano so se ozirali tovariši po golem, širnem polji. Bodi si, dejala sem sama v sebi. —

Peljali smo se sedaj čez plodovito lombardsko raván, ki je vsa obsajena s koruzo, z orizom in z murvami. Na vse strani, kamor seže okó, vijó se s grozdjem obložene brajde. A vse to se mi je zdelo tako prazno in dolgočasno, brez luči in brez bôje v primeri z rajske slike, ki sem jih gledala v ravno minulih dnéh, da mi je ugajalo, ko je ob jedni uri vzkliknil konduktér: „Milano!“



Vinska modrost.

Posnetke priobčuje J. Trdina.

21. Naši spredniki niso pridelovali nič vina. Za maše so je morali kupovati jako drago v dalnjih deželah. Prišel je k njim mlad, neznan berač. Poleg stare svoje navade so ga lepo vzprejeli, pogóstili in prenóčili. Pred odhodom jim velí: Bog vam plati! Za povračilo vaše dobrote puščam vam to-le dragocene trto. Zakopljite jo tako pa tako in prinesla vam bo neizmerno korist, da mi boste gotovo do smrti hvalični. Čez trideset let se vidimo zopet. To rekši se berač posloví in odide. Ta trta je bila vinska; ali naši dedje, ki je niso še nikoli videli, mislili so, da je nekak srobót in so se ji smijali. Dejali so, da se od nje ni nadejati nobenemu dobičku in da ni za drugo rabo nego k večjemu za tepežkanje. Res čudno je bilo to, da je obšlo vsakega, kdor jo je prijel, neudržno hrepenenje, da bi ž njo koga udaril. Predno je minulo četrt ure, jeli so si jo trgati jeden drugemu iz rok in se ž njo mlatiti. Hišnega gospodarja pretep ujezi, da pogradi trto in jo vrže